

Stimuleringssubsidie palliatieve zorg ronde 7: Compassion

Datum openstelling: 26 mei 2025, 14.00 uur

Deadline subsidieoproep: 20 juni, 14.00 uur

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer	3
2. Kern subsidieoproep	4
2.1. Doel	4
2.2. Beschikbaar budget	4
2.3. Belangrijke data	4
3. Achtergrond	5
4. Voorwaarden	5
4.1. Wie kan aanvragen?	6
4.2. Samenwerking met derden	6
4.3. Wat kunt u aanvragen?	7
4.4. Het opstellen en indienen van de subsidieaanvraag	7
5. Beoordelingsprocedure	8
5.1. Procedure	8
5.1.1. Indienen	8
5.1.2. Beoordelen	8
5.1.3. Besluitvorming	8
5.2. Beoordelingscriteria	8
5.2.1. Kwaliteitscriteria	9
5.2.2. Relevantiecriteria	10
6. Vervolg en verplichtingen	10
6.1. Impactverslag	11
7. Contact en overige informatie	11
7.1. Contact	11
7.1.1. Inhoudelijke vragen	11
7.1.2. Technische vragen	12
7.2. Downloads en links	12
8. Bijlagen	12
Bijlage A: Informatie Compassion	13
Bijlage B: Instructie begroting	18

1. Leeswijzer

Deze subsidieoproep valt onder de verantwoordelijkheid van ZonMw. In deze subsidieoproep leest u wat het doel is van de subsidieoproep, hoe de aanvraag- en beoordelingsprocedure zijn ingericht en aan welke voorwaarden de subsidieaanvraag moet voldoen. Daarnaast geeft dit document een overzicht van de verplichtingen na toekenning van de subsidieaanvraag. In hoofdstuk 7 staat beschreven hoe contact met ZonMw kunt opnemen. In de bijlage leest u meer over de interventie Compassion en de implementatie ervan in zorgorganisaties. We raden u aan om deze subsidieoproep goed door te nemen, zodat u goed voorbereid bent op wat er van u wordt verwacht wanneer u een subsidieaanvraag indient.

In deze subsidieoproep wordt het beschikbare subsidiebudget verdeeld op volgorde van binnenkomst. Wat dit betekent leest u in hoofdstuk 5 'Beoordelingsprocedure'.

2. Kern subsidieoproep

2.1. Doel

Deze subsidieoproep is ronde 7 van de stimuleringsubsidie 'Implementeren in de palliatieve zorg'. In ronde 7 kunnen zorgorganisaties een stimuleringsubsidie aanvragen, die hen ondersteunt bij de implementatie en borging van de interventie Compassion: een werkwijze gericht op het verbeteren van palliatieve zorg voor mensen met COPD door de integratie van tijdige en passende palliatieve zorg in de gebruikelijke COPD-zorg. De implementatie van Compassion levert bij mensen met COPD onder andere tijdige identificatie van de palliatieve fase op en draagt bij aan zorg die aansluit bij de wensen en behoeften. Zie voor meer informatie over Compassion [bijlage A](#) van deze subsidieoproep.

2.2. Beschikbaar budget

Het totale beschikbare subsidiebudget voor deze subsidieoproep is € 280.000,-. Het aan te vragen bedrag per project bedraagt maximaal € 35.000,-.

2.3. Belangrijke data

Het is mogelijk om een subsidieaanvraag in te dienen vanaf maandag 26 mei 2025 14.00 uur tot uiterlijk vrijdag 20 juni 2025 14.00 uur. Subsidieaanvragen worden op volgorde van binnenkomst beoordeeld. Het kan voorkomen dat het totale beschikbare subsidiebudget al voor de deadline is uitgeput. In dat geval sluit de subsidieoproep eerder.

Wat	Wanneer
Datum subsidieoproep geplaatst	6 maart 2025
Online informatiebijeenkomst	14 april, 15.30-17.00 uur
Start indienen subsidieaanvragen	26 mei 2025, 14.00 uur
Deadline indienen subsidieaanvragen	20 juni 2025, 14.00 uur
Besluit	Uiterlijk 5 weken na indiening
Uiterlijke startdatum	1 oktober 2025

3. Achtergrond

Het ZonMw-programma Palliantie II heeft als doel de kwaliteit van leven voor mensen die ongeneeslijk ziek zijn en hun naasten te behouden of te verbeteren. Het programma bouwt verder op de opgedane kennis en ervaring uit het voorgaande programma *Palliantie. Meer dan zorg* en legt het accent op het bundelen van kennis en het (door)ontwikkelen, implementeren en opschalen van kansrijke resultaten. Gezien de raakvlakken in doelstellingen bundelen wij met Palliantie II en de coöperatie Palliatieve Zorg Nederland (Stichting PZNL) met het Nationaal Programma Palliatieve Zorg II (NPPZII) onze krachten, en werken wij samen om zorgorganisaties te ondersteunen.

Met de stimuleringssubsidie 'Implementeren in de palliatieve zorg' stimuleren wij de implementatie en opschaling van kansrijke interventies en/of hulpmiddelen in de palliatieve zorg. Dit zijn interventies en hulpmiddelen met een planmatige en doelgerichte aanpak, die voldoende onderbouwd zijn en daarom potentieel implementeerbaar zijn.

Gedurende de gehele looptijd van het NPPZII kunnen zorgorganisaties rekenen op ondersteuning van Stichting PZNL in de vorm van een leerwerkplatform. Het leerwerkplatform is een omgeving waar projectleiders, projecteigenaren en experts vanuit Stichting PZNL met elkaar in contact komen. Het gemeenschappelijke doel is het creëren van verbindingen door inzichten te delen voor het optimaal uitvoeren van een implementatieproject. Door kennis en ervaringen te delen leren deelnemers van en met elkaar wat de implementatie en borging van deze projecten bevordert. Het leerwerkplatform bestaat uit 3 onderdelen:

1. Fysieke bijeenkomsten, zoals een kick off voor nieuwe projecten en een jaarlijkse werkconferentie.
2. Online bijeenkomsten, zoals inhoudelijke webinars en intervisiebijeenkomsten.
3. Het digitale platform. Gebruik makend van het programma Basecamp zijn er voor verschillende onderwerpen en thema's (zoals implementatie) 'tegels', waarbinnen de deelnemers vragen kunnen stellen en ervaringen met elkaar kunnen delen. Op deze manier wordt de opgedane kennis en ervaringen geborgd.

De bijeenkomsten vinden ongeveer eens in de 2 maanden plaats en duren doorgaans 2 uur. Aan de bijeenkomsten mogen ook betrokken zorgverleners en andere projectleden deelnemen.

4. Voorwaarden

Bij het aanvragen van een subsidie bij ZonMw zijn de ZonMw-Algemene Subsidievoorwaarden en het Akkoord bekostiging wetenschappelijk onderzoek van toepassing. ZonMw beoordeelt de subsidieaanvragen op de gestelde voorwaarden die in dit hoofdstuk beschreven staan. Ook dient de subsidieaanvraag aan te sluiten op het doel zoals deze beschreven staat in hoofdstuk 2.1.

4.1. Wie kan aanvragen?

U kunt subsidie aanvragen namens een organisatie, zogenaamde publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen die in Nederland zijn gevestigd.

Verder geldt specifiek voor deze subsidieoproep dat Nederlandse zorginstellingen (zie artikel 5 van de Wet toelating zorginstellingen), samenwerkingsverbanden van Nederlandse zorginstellingen of zorgnetwerken aanspraak kunnen maken op stimuleringsubsidie. Hierbij geldt:

- Een aanvrager mag maximaal 1 project uitvoeren in deze subsidieronde. Er kan dus maar 1 subsidieaanvraag worden toegekend per aanvrager. Dient een aanvrager meer subsidieaanvragen in, dan neemt ZonMw alleen de eerst ingediende subsidieaanvraag in behandeling.
- De subsidieaanvrager ontving niet al eerder subsidie (van ZonMw of een andere subsidieverlener) voor de implementatie van Compassion op de locatie(s) waar deze subsidieaanvraag betrekking op heeft.

Bij een samenwerkingsverband treedt 1 van de partijen op als hoofdaanvrager. De overige projectpartners kunnen participeren als mede-aanvrager. De hoofdaanvrager dient namens het samenwerkingsverband de subsidieaanvraag in.

4.2. Samenwerking met derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van partijen. Daarbij geldt dat ZonMw geen subsidie verstrekt als afspraken leiden, of kunnen leiden, tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun of als daardoor niet aan de ZonMw-Algemene subsidiebepalingen of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan. Afspraken over samenwerking en sponsoring dienen bij start onderling te zijn geregeld. Aanvragers zijn zelf verantwoordelijk dat de samenwerking die zij aangaan niet tot onrechtmatige staatssteun leidt.

Wilt u samenwerken, dan moet in de subsidieaanvraag en begroting het volgende naar voren komen:

- Met welke partijen u samenwerkt. Beschrijf per partij op welke manier deze actief bijdraagt aan het project; dit zijn in elk geval partijen die op de begroting voorkomen als een partij die aanspraak wenst te maken op een deel van de subsidie. Ook partijen die voor eigen rekening en risico actief bijdragen maken onderdeel uit van de samenwerking.
- Met welke partij(en) u een sponsorovereenkomst aangaat en wat de in-natura of geldelijke bijdrage is.
- Welke partijen u inhuurt of indien dit nog niet bekend is, voor welke activiteiten wordt voorzien dat dit door derden wordt uitgevoerd en de daarvoor te maken kosten (inclusief btw). Zie voor meer informatie en de voorwaarden voor inhuur/opdracht de ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden.

Hoewel het niet verplicht is om een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten, is het wel verstandig om schriftelijke afspraken te maken over bijvoorbeeld subsidieverdeling, het gebruik van de resultaten en verdeling van de opbrengsten.

4.3. Wat kunt u aanvragen?

In deze subsidieronde kunt u maximaal € 35.000,- subsidie aanvragen voor een looptijd van maximaal 18 maanden. Het totale beschikbare subsidiebudget in deze subsidieronde is € 280.000,-. Alleen kosten voor activiteiten die gedurende de looptijd van het project gemaakt worden zijn subsidiabel. De subsidie kan niet gebruikt worden voor het financieren van directe kosten van zorg-, welzijns- en ondersteuningsactiviteiten die normaalgesproken gefinancierd worden uit de Wmo, Zvw, Wlz of Jeugdwet.

4.4. Het opstellen en indienen van de subsidieaanvraag

De volgende voorwaarden zijn bij het opstellen en indienen van de subsidieaanvraag van toepassing:

- Vul in Mijn ZonMw het aanvraagformulier in en voeg de verplichte bijlage toe. Dit vormt samen de subsidieaanvraag.
- Schrijf uw subsidieaanvraag in het Nederlands.
- Het is verplicht om als bijlage een begroting volgens het ZonMw-format toe te voegen. Let hierbij op:
 - Zorg dat de begroting volledig is ingevuld en klopt.
 - Zorg dat de totaalbedragen in het aanvraagformulier overeenkomen met de totaalbedragen in het begrotingsformat.
 - U bent verantwoordelijk voor de juistheid van de begroting. Als de begroting niet klopt of de totaalbedragen niet overeenkomen, voldoet de aanvraag niet aan de voorwaarden en wordt deze afgewezen.
 - Instructies specifiek voor deze subsidieronde voor het invullen van de begroting staan in bijlage B van deze subsidieoproep.
 - Voor de meeste aanvragers in het format voor 'Overige instellingen' van toepassing. Neem bij het invullen van de begroting de toelichting in tabblad 2 van het ZonMw-begrotingsformat voor 'Overige instellingen' goed door.
 - Een kostenpost 'onvoorziene kosten' is niet subsidiabel.
 - Met de stimuleringsubsidie kunt u maximaal € 35.000,- aan subsidie ontvangen. Indien het bedrag op de begroting hoger is dan € 35.000,- dient u het restant zelf of door andere organisaties te financieren en onder de post 'eigen bijdrage' op te nemen.
 - Zorg dat u alle kolommen van de begroting op 1 pagina weergeeft en dat niet de laatste kolommen op een volgende pagina vallen. Anders kan de begroting niet worden beoordeeld. Tip: Om de begroting goed in PDF te laten passen, kunt u via 'Afdrukken' en dan 'Microsoft Print to PDF' de marges aanpassen naar 'smal', de afdrukstand naar 'liggend' en schaalopties naar 'Alle kolommen passend maken voor 1 pagina'. Ook kunt u bij 'Opslaan als Adobe PDF' aanvinken 'aanpassen naar papierbreedte'.
- Zorg dat de aanvraag volledig en juist is ingevuld. Na controle dient u deze in. De datum en tijd van indiening bepaalt de volgorde van binnenkomst.
- U stelt de subsidieaanvraag volledig op in Mijn ZonMw voor het verstrijken van de deadline. In dit voorbeeldformat ziet u alvast welke velden u in het aanvraagformulier in Mijn ZonMw wordt gevraagd in te vullen. Op deze manier kunt u zich goed voorbereiden op het indienen van de aanvraag. In paragraaf 5.2 ziet u aan welke beoordelingscriteria de aanvraag dient te voldoen.

5. Beoordelingsprocedure

5.1. Procedure

Subsidieaanvragen worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst. Het kan voorkomen dat het totale beschikbare subsidiebudget (het subsidieplafond) al voor de deadline is uitgeput. In dat geval sluit de subsidieoproep eerder. Dit wordt op onze website (op de pagina van de subsidieoproep) bekendgemaakt.

5.1.1. Indienen

Subsidieaanvragen dient u in via [Mijn ZonMw](#). De datum en tijd van indiening bepaalt de volgorde van binnenkomst. U bent er zelf verantwoordelijk voor dat de ingediende subsidieaanvraag volledig is en geen onjuistheden bevat. Na indiening is er geen mogelijkheid tot herstel. Een ontvangen subsidieaanvraag wordt afgewezen wanneer blijkt dat deze onvolledig is of onjuistheden bevat. Als de subsidieoproep nog open is voor indiening, dan kunt u opnieuw een subsidieaanvraag indienen. De nieuwe tijd en datum van indienen bepalen dan de volgorde van binnenkomst.

5.1.2. Beoordelen

Subsidieaanvragen worden op volgorde van binnenkomst beoordeeld aan de hand van kwaliteits- en relevantiecriteria (zie paragraaf 5.2). Bureau-medewerkers van ZonMw beoordelen of uw subsidieaanvraag aan elk beoordelingscriterium voldoet, en of aan alle voorwaarden is voldaan. Alleen subsidieaanvragen die aan alle beoordelingscriteria en voorwaarden voldoen, kunnen worden toegekend, als het subsidieplafond nog niet is bereikt.

5.1.3. Besluitvorming

U ontvangt uiterlijk 5 weken na indiening van de subsidieaanvraag een beschikking. In de beschikking staat beschreven of de subsidieaanvraag is toegekend of op basis van welke criteria de subsidieaanvraag is afgewezen.

5.2. Beoordelingscriteria

Hieronder staan de kwaliteitscriteria en relevantiecriteria. Tijdens de beoordeling wordt beoordeeld of subsidieaanvragen aan deze criteria voldoen.

5.2.1. Kwaliteitscriteria

Doel

Het doel van de subsidieaanvraag, de beoogde resultaten en eventuele eindproducten zijn duidelijk beschreven.

Voor deze subsidieoproep geldt:

- Dat het project gaat over de implementatie en borging van Compassion, een werkwijze gericht op het verbeteren van palliatieve zorg voor mensen met COPD.
- Dat geen subsidie verleend wordt voor de ontwikkeling, evaluatie en/of implementatie van andere interventies.

Plan van aanpak

In het plan van aanpak staat beschreven:

- activiteiten/werkwijzen/methoden
- tijdpad
- rol- en taakverdeling

Denk hierbij aan welke succesfactoren en knelpunten u verwacht (en hoe u daarmee om wilt gaan) en de haalbaarheid van het plan van aanpak. Belangrijk is bijvoorbeeld dat de betrokken organisaties ervoor zorgen dat alle Compassion-activiteiten daadwerkelijk kunnen plaatsvinden en dat projectleden en betrokken zorgverleners in werktijd kunnen deelnemen.

Voor deze subsidieoproep is specifiek van belang:

- Dat de trainingen binnen 3 maanden worden gegeven na de start van het project. De betrokken organisaties zoeken in het eigen netwerk 1 of 2 docenten/procesbegeleiders om de trainingen op locatie uit te voeren.
- Dat het project een looptijd heeft van 18 maanden.

Projectgroep

De projectgroep heeft de expertises die nodig zijn voor de uitvoering van het project. U dient de expertises en ervaringen per projectgroeplid toe te lichten bij onderdeel 2.1 projectgroepleden (zie het [voorbeeldformat aanvraagformulier](#)).

Voor deze subsidieoproep is bovendien specifiek van belang:

- Dat er vanuit 1 van de betrokken organisaties een projectleider is met structureel tijd voor de implementatie.
- Dat er een projectgroep opgezet is die verantwoordelijk is voor de implementatie en borging van Compassion, ook na afloop van het project. In de projectgroep zijn zowel de eerste- als de tweedelijns vertegenwoordigd

Begroting

In de begroting staat beschreven wie welke kosten maakt. Deze kosten zijn in verhouding tot het plan van aanpak. De begroting sluit aan op de begrotingsvoorwaarden in de subsidieoproep (paragraaf 4.4).

Zie bijlage B van deze subsidieoproep waarin vermeld staat welke (verplichte) kosten in de begroting opgenomen (kunnen) worden.

5.2.2. Relevantiecriteria

Aansluiting subsidieoproep

De subsidieaanvraag sluit aan bij het doel van de subsidieoproep.

Voor deze subsidieoproep is bovendien specifiek van belang:

- Dat de aanvraag zich richt op de interventie Compassion.
- Dat uit de subsidieaanvraag blijkt waarom u Compassion wilt implementeren en borgen in uw organisatie.

Doelgroepen en stakeholders

In de subsidieaanvraag is beschreven voor welke doelgroepen en stakeholders het project relevant is en hoe zij worden betrokken bij het aangevraagde project.

Daarnaast is voor deze subsidieoproep specifiek van belang:

- Dat er op alle niveaus (werkvloer, management, bestuur, patiënten en/of naasten) draagvlak is voor de implementatie van de interventie.

Specifieke voorwaarden uit de subsidieoproep

De subsidieaanvraag sluit aan op de specifieke voorwaarden uit de subsidieoproep (zie hoofdstuk 4).

Specifiek is voor deze subsidieoproep van belang:

- Dat een aanvrager maximaal 1 project mag uitvoeren in deze subsidieronde. Er kan dus maar 1 subsidieaanvraag worden toegekend per aanvrager. Dient een aanvrager meer subsidieaanvragen in, dan neemt ZonMw alleen de eerst ingediende subsidieaanvraag in behandeling.
- Dat de subsidieaanvrager niet al eerder subsidie (van ZonMw of een andere subsidieverlener) ontving voor de implementatie van Compassion op de locatie(s) waar deze subsidieaanvraag betrekking op heeft.

6. Vervolg en verplichtingen

Direct na ontvangst van een positieve beschikking, wordt het volledige subsidiebedrag overgemaakt. U dient bij de uitvoer van uw project aan onderstaande verplichtingen te voldoen:

Start- en einddatum

Het project moet uiterlijk 1 oktober 2025 starten. Alleen in bijzondere gevallen kan hiervan worden afgeweken. Neem hiervoor binnen de termijn van 2 maanden contact op met uw contactpersoon bij ZonMw (zie paragraaf 7.1).

Meldingsplicht

Voor deze subsidie wordt geen voortgangsrapportages opgevraagd. Hier staat echter tegenover dat de meldingsplicht consequent wordt gehanteerd. Dit betekent dat wanneer er wijzigingen in het project of de planning optreden, u verplicht bent deze wijzigingen tijdig aan ZonMw te melden. Gebruik hiervoor het wijzigingsformulier in Mijn ZonMw of meld de wijziging bij het programmteam via palliatievezorg@zonmw.nl. Mocht blijken dat u zich niet heeft gehouden aan de meldingsplicht, dan kan dit gevolgen hebben voor het aan u verleende subsidiebedrag.

Bewijs van prestatielevering

Voor deze subsidieronde worden de subsidies eerst verleend en pas vastgesteld als de activiteiten zijn afgerond. Verantwoording vindt plaats na het einde van de looptijd van het project. De verantwoording gaat alleen over de prestatie. De aanvrager hoeft geen uitgebreide financiële administratie bij te houden, maar moet wel stukken bewaren als bewijs dat de activiteiten waarvoor subsidie is aangevraagd zijn uitgevoerd zoals aangegeven in de aanvraag. Denk hierbij aan een deelnemerslijst van een bijeenkomst, een factuur of een foto van een eindproduct. Als bij de eindcontrole blijkt dat de activiteiten niet of niet geheel zijn verricht en de subsidieontvanger dit niet tijdig heeft gemeld, kan ZonMw de subsidie op nihil vaststellen.

6.1. Impactverslag

Na het verstrijken van de einddatum van uw project wordt u gevraagd te rapporteren over wat u heeft bereikt met de implementatie van Compassion binnen uw organisatie. U ontvangt een taak voor het opstellen van dit impactverslag in [Mijn ZonMw](#).

7. Contact en overige informatie

7.1. Contact

7.1.1. Inhoudelijke vragen

Heeft u vragen over Compassion? Kom dan naar de online informatiebijeenkomst op 14 april 2025 van 15.30-17.00 uur. Via [deze link](#) komt u direct in de Microsoft Teams bijeenkomst. Deze bijeenkomst nemen we op zodat u deze eventueel later terug kunt kijken.

Heeft u vragen over deze subsidieregeling? Kijk naar de [veelgestelde vragen](#) over deze subsidieoproep op onze website. Deze lijst met vragen vullen we regelmatig aan. Staat uw vraag er niet tussen? Neem voor inhoudelijke vragen over deze subsidieoproep contact op met Moniek Zijlstra-Vlasveld of Laura Lageweg via 070 349 54 63 of palliatievezorg@zonmw.nl.

7.1.2. Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van Mijn ZonMw, het online indiensysteem van ZonMw, contact op met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur bereikbaar via 070 349 51 78 en servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

7.2. Downloads en links

Hier vindt u meer informatie over:

- [Begrotingsformat](#)
- [Blanco aanvraagformulier \(dient als voorbeeld\)](#)

8. Bijlagen

- Bijlage A: Informatie Compassion
- Bijlage B: Instructie begroting

Bijlage A: Informatie Compassion

Wat is Compassion?

Compassion is een interventie gericht op het verbeteren van de palliatieve zorg voor mensen met COPD en hun naasten, door implementatie en integratie van tijdige en passende palliatieve zorg in de gebruikelijke COPD-zorg. De interventie bestaat uit het opdoen van kennis over palliatieve zorg bij mensen met COPD, over proactieve zorgplanningsgesprekken en over (transmurale) samenwerking, en vervolgens het implementeren van palliatieve zorg in de gebruikelijke COPD-zorg. De interventie bevat kennis, werkwijzen en hulpmiddelen, inclusief de Compassion-training (het Blended Learning Programma Palliatieve zorg bij COPD).

Wat levert Compassion op?

Compassion levert het volgende op:

- Tijdige identificatie van de palliatieve fase waardoor mensen met COPD en hun naasten beter weten waar ze aan toe zijn en wat de mogelijkheden zijn.
- Mensen met COPD ontvangen zorg die aansluit op hun wensen en behoeften.
- Hogere tevredenheid van zorgverleners, omdat ze de zorg beter kunnen afstemmen op hun patiënten.
- Betere (transmurale) samenwerking tussen zorgverleners.
- Potentieel lagere zorgkosten, omdat ongewenste intensive care of ziekenhuisopnames worden voorkomen.

Voor welke organisaties en/of zorgprofessionals is de interventie geschikt?

Compassion is geschikt voor alle zorgsettings waar men te maken heeft met mensen met ernstige COPD. Denk aan de afdeling Longgeneeskunde in ziekenhuizen, huisartsenpraktijken, longrevalidatieafdelingen of -centra, hospices, thuiszorg en gespecialiseerde teams palliatieve zorg in zowel eerste- als tweedelij. Compassion is ontwikkeld met de focus op longartsen, huisartsen, eerste- en tweedelij longverpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en consultants van een gespecialiseerd team palliatieve zorg. Maar alle zorgverleners die mensen met ernstige COPD en hun naasten behandelen en ondersteunen, kunnen gebruik maken van wat Compassion te bieden heeft. Samenwerking tussen de eerste- en tweedelij (en derdelij) is bij Compassion een randvoorwaarde.

U stelt een projectgroep samen die verantwoordelijk is voor de implementatie en borging van Compassion. Hierin zijn zowel de eerste- als de tweedelij vertegenwoordigd. Voor de invulling van de projectgroep kunt u denken aan:

- medisch verantwoordelijke: longarts of huisarts
- inhoudsdeskundigen: longarts, huisarts (bij voorkeur kaderarts Astma & COPD of kaderarts palliatieve zorg), longverpleegkundige eerste- of tweedelij/verpleegkundig specialist longziekten eerste- of tweedelij, consultant gespecialiseerd team palliatieve zorg
- stafmedewerker(s): afdelings-/praktijkmanager en/of – kwaliteitsfunctionaris en/of beleidsmedewerker

Wat houdt Compassion in?

Het implementatietraject bestaat uit de volgende hulpmiddelen en trainings- en implementatieactiviteiten:

- een startbijeenkomst georganiseerd door de Long Alliantie Nederland (LAN).
- de Compassion-training: het Blended Learning Programma Palliatieve zorg bij COPD, bestaande uit:

- een e-learning module voor kennisoverdracht
- 2 trainingen op locatie met de focus op:
 - communicatietraining proactieve zorgplanningsgesprekken (met trainingsacteurs)
 - transmurale samenwerking en implementatie
- de online toolbox 'Passende palliatieve zorg bij COPD' (www.palliatievezorgcopd.nl)
- de 'Handreiking Implementatie van Palliatieve zorg bij COPD'

We lichten de 4 onderdelen hieronder toe. Belangrijk om te weten is dat de 2 trainingen op locatie worden georganiseerd en gegeven door mensen vanuit de eigen organisatie of de eigen regio (een docent en/of procesbegeleider). Zij kunnen de trainingen voorbereiden met behulp van het beschikbare trainingsmateriaal (zie kopje 'trainingsmateriaal') en de informatie die in de startbijeenkomst wordt gegeven.

Ad 1. Startbijeenkomst

Ter voorbereiding op het organiseren en uitvoeren van de Compassion-training en implementatie, organiseert de LAN een startbijeenkomst voor projectleiders, docenten en/of procesbegeleiders. Het is de bedoeling dat vanuit elk project de projectleider en de docenten/procesbegeleiders de startbijeenkomst bijwonen. De startbijeenkomst duurt 1 dagdeel (exclusief reistijd) en vindt plaats bij de LAN (in 'Het Huis van de Gezondheid', Stationsplein 125, Amersfoort). De startbijeenkomst staat gepland op **dinsdag 7 oktober 2025**.

Ad 2. De Compassion-training

Om Compassion te implementeren is het nodig om eerste- en tweedelij (en derdelij) zorgverleners in het longenveld en palliatieve zorgveld **gezaamenlijk** te trainen. Hiervoor is de Compassion-training (het Blended Learning Programma Palliatieve zorg bij COPD) ontwikkeld. De training is zo opgezet dat een ziekenhuisregio (vanuit bijvoorbeeld een afdeling Longgeneeskunde) of een netwerkregio (vanuit een netwerk palliatieve zorg) hier zelf mee aan de slag kan gaan en dat mensen uit deze regio de 2 trainingen zelf kunnen organiseren en geven.

De training is in eerste instantie bedoeld voor longartsen, huisartsen, long- en wijkverpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, praktijkverpleegkundigen, praktijkondersteuners en consultants palliatieve zorg. Voor andere disciplines, zoals fysiotherapeuten of geestelijk verzorgers, kan het zeker ook meerwaarde hebben om aan te sluiten.

De Compassion-training bestaat uit 1 e-learning en 2 trainingen op locatie; zie tabel hieronder.

module	onderwerp	doel	werkvorm	duur
e-learning deel 1	palliatieve zorg bij COPD	kennis verwerven	zelfstandig (thuis) op eigen computer/laptop	2 uur (voor deel 1 en 2 samen)
e-learning deel 2	implementatie in de praktijk	kennis verwerven	zelfstandig (thuis) op eigen computer/laptop	
training 1 op eigen locatie	proactieve zorgplanning	oefenen van gesprekken	groepsbijeenkomst met trainingsacteurs geleid door docent en/of	2 uur exclusief voorbereiding

			procesbegeleider uit eigen regio.	
training 2 op eigen locatie	transmurale samenwerking en implementatie	dialogoog en afstemmen	groepsbijeenkomst geleid door docent en/of procesbegeleider uit eigen regio	2 uur exclusief voorbereiding

E-learning

In de e-learning leren zorgverleners meer over het verlenen van palliatieve zorg bij mensen met (ernstige) COPD en over de implementatie van palliatieve zorg in de gebruikelijke COPD-zorg. Specifiek komen kenmerken en aandachtspunten van mensen met ernstige COPD aan bod, waarmee in de palliatieve zorgverlening rekening gehouden moet worden. Het doel van de e-learning is vooral het verwerven van kennis en inzichten, als voorbereiding op de 2 trainingsbijeenkomsten. De e-learning wordt kosteloos aangeboden en is te vinden in de online toolbox: [Scholing & video's - Palliatievezorg bij copd](#)

Training op locatie

De training op locatie bestaat uit 2 bijeenkomsten:

1. In de eerste training staat proactieve zorgplanning centraal. Hoe doe je dat bij een patiënt met COPD? Hoe begin je een gesprek over de toekomst? En wanneer is het juiste moment? Tijdens deze bijeenkomst is er gelegenheid om de proactieve zorgplanningsgesprekken met trainingsacteurs te oefenen en met en van elkaar te leren.
2. Tijdens de tweede training wordt ingegaan op (transmurale) samenwerking en implementatie. Het doel van deze training is het op gang brengen van de dialoog: kennis maken met elkaars werkwijze en verkennen waar raakvlakken zijn of waar overlap is, wat gaat goed en wat kan beter. Tijdens deze bijeenkomst wordt de basis gelegd voor het maken van transmurale samenwerkingsafspraken en de projectmatige aanpak om palliatieve zorg te implementeren in de gebruikelijke COPD-zorg, zodat men na de training gezamenlijk aan de slag kan gaan met de implementatie van Compassion in de eigen organisaties.

Begeleiding

De 2 trainingen op locatie worden georganiseerd en gegeven door mensen vanuit de eigen organisatie of regio. Bedenk wie vanuit uw eigen organisatie of regio de trainingen kan begeleiden (een docent en/of procesbegeleider) en betrek deze bij de voorbereidingen van de training op locatie. Voor training 1 en training 2 kunnen dit 2 verschillende personen zijn. Voor training 1 is dat bij voorkeur iemand met ervaring met proactieve zorgplanning bij COPD zoals een opleidingsfunctionaris of docent van een aangesloten MBO of HBO opleiding binnen de (netwerk-)regio met ervaring in de palliatieve zorg, een kaderarts palliatieve zorg of een consulent van het gespecialiseerd team palliatieve zorg (ziekenhuis of regionaal). Voor het begeleiden van training 2 kan worden gedacht aan een kwaliteitsfunctionaris, een beleidsmedewerker, een ervaren (externe) projectleider of een netwerkcoördinator van een netwerk palliatieve zorg. De docenten/procesbegeleiders bereiden de trainingen voor met behulp van het beschikbare trainingsmateriaal (zie kopje 'trainingsmateriaal') en de informatie die in de startbijeenkomst wordt gegeven.

Trainingsmateriaal

Voor de training op locatie zijn 2 documenten beschikbaar:

1. Organisatie- en docentenhandleiding

In dit document staat beschreven welke organisatieactiviteiten en voorbereidingen nodig zijn om de trainingen goed te kunnen organiseren. Daarnaast geeft het per training handvatten en werkvormen voor het begeleiden van de communicatietraining met trainingsacteurs, het kennismaken met elkaars werkwijze, transmurale samenwerking en implementatie.

2. Module voor deelnemers

In deze module staat beschreven op welke wijze de 2 bijeenkomsten zijn ingevuld, wat de deelnemers kunnen verwachten en hoe ze zich op de bijeenkomsten kunnen voorbereiden.

Deelnemers

Om optimaal deel te kunnen nemen aan de 2 trainingen op locatie geldt als instapcriterium dat de deelnemers de e-learning module hebben gevolgd. Tijdens de training op locatie wordt de opgedane kennis in praktijk gebracht en verder uitgediept. Een aanbevolen groepsgrootte is 10-15 mensen per bijeenkomst.

Trainingsbureau

De keuze voor een bureau van trainingsacteurs (noodzakelijk voor training 1) is aan de organisatie. In het Compassion-project is gebruik gemaakt van Blij Trainen & Acteren (BDTA) en hier zijn goede ervaringen mee. Een regieaanwijzing voor de trainingsacteurs staat in de Organisatie- en docentenhandleiding.

Trainingsdata

Belangrijk is dat de Compassion-trainingen op locatie aan het begin van het project worden gepland; de trainingen moeten uiterlijk na 3 maanden zijn afgerond. De datum van training 1 stelt u uiteraard in overleg met het bureau van trainingsacteurs vast. U dient de LAN te informeren over de data van de 2 trainingsbijeenkomsten (voor de accreditatie).

Accreditatie

Voor de training op locatie wordt accreditatie (voor de duur van 1 jaar) aangevraagd bij NVALT, ABC1, Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals en door Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register.

Ad 3. De online toolbox 'Passende palliatieve zorg bij COPD'

Tijdens het COMPASSION-project zijn verschillende materialen ontwikkeld, zoals informatiefolders, educatief videomateriaal, animaties voor zorgverleners, patiënten en naasten, webinars voor zorgverleners, patiënten en naasten en handreikingen. Deze materialen zijn samengebracht in de online toolbox 'Passende palliatieve zorg bij COPD'. De materialen zijn tot stand gekomen in samenwerking met vertegenwoordigers van de beroepsverenigingen Verzorgenden en Verpleegkundigen Nederland (V&VN), NVALT, de COPD & Astma Huisartsen Advies Groep (CAHAG) en de Palliatieve Zorg Huisartsen Advies Groep (PalHAG), met het Longfonds en met andere stakeholders die zijn betrokken bij palliatieve zorg en longzorg.

Ad 4. De 'Handreiking Implementatie van palliatieve zorg bij COPD'

De 'Handreiking Implementatie van palliatieve zorg bij COPD' bevat kennis, inzichten en ervaringen uit het Compassion-project en biedt praktische handvatten voor een effectieve implementatie van palliatieve zorg binnen de COPD-zorg. De handreiking is geschreven om regio's of netwerken te ondersteunen bij de implementatie. In de handreiking worden de verschillende fasen in het implementatieproces beschreven, en elke fase wordt geïllustreerd met bevindingen, succesfactoren en knelpunten uit het Compassion-project. Daarnaast bevat de handreiking een 'Stroomdiagram Implementatie palliatieve zorg bij COPD' en een checklist voor de implementatie en borging van palliatieve zorg bij COPD. Net als de toolbox, is de handreiking voor iedereen kosteloos beschikbaar. Beiden bieden ondersteuning bij de implementatie en borging van Compassion.

Ondersteuning vanuit de LAN

De LAN biedt gedurende de projectperiode ondersteuning bij de implementatie. Deze ondersteuning bestaat uit:

- Het organiseren van de startbijeenkomst voor projectleiders en docenten/procesbegeleiders.
- Het aanvragen van accreditatie voor de training op locatie voor de duur van 1 jaar bij:
 - NVALT
 - ABC1
 - Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals
 - Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register
- Inbreng van expertise en begeleiding in het leerwerkplatform van Stichting PZNL waaronder het beantwoorden van vragen die op het leerwerkplatform worden gesteld.

Zie bijlage B van de subsidieoproep voor meer informatie over de kosten van deze onderdelen.

Meer informatie

- Palliatieve zorg bij COPD op Palliaweb
- Compassion: online toolbox Passende palliatieve zorg bij COPD.
- Compassion is ontwikkeld, geëvalueerd en geïmplementeerd in de ZonMw-projecten 'Providing tailored, integrated palliative care for COPD patients; Standing strong together' en 'Verdere verspreiding en implementatie van resultaten uit het COMPASSION-project'.

Bijlage B: Instructie begroting

In deze bijlage vindt u informatie die u kunt gebruiken bij het opstellen van de begroting in uw subsidieaanvraag.

Kosten die u in de begroting van de ZonMw-subsidieaanvraag kunt opnemen:

Projectuitvoering

Kosten en uren gerelateerd aan de uitvoering van het project, denk aan:

- de uren-inzet van de projectleider
- projectgroep overleggen en projectactiviteiten die daaruit voortkomen
- implementatieactiviteiten voor de implementatie en borging van de interventie Compassion (ook na de training)
- locatie (bijvoorbeeld voor training), catering, middelen en materiaal

Startbijeenkomst

- Verplicht: Kosten voor deelname aan de startbijeenkomst (inclusief ondersteuning van LAN op het leerwerkplatform): € 2.000,- (inclusief btw).
- Kosten voor de uren van de deelnemers aan de startbijeenkomst. Deze duurt een dagdeel (exclusief reistijd) en vindt plaats bij de LAN in Amersfoort.

Compassion-training: Blended Learning Programma (en eventueel extra implementatiebegeleiding)

- De kosten voor het inhuren van de trainingsacteurs (training 1 van het Blended Learning programma, zie eerdere beschrijving en tabel 1).
 - Richtbedrag gebaseerd op het Compassion-project: € 2.200,- bij groepen tot 8 personen en € 2.800,- bij groepen tot 15 personen (inclusief btw). Aan dit richtbedrag kunnen geen rechten ontleend worden. Vraag zelf een offerte op bij het trainingsbureau waarmee u wilt werken.
- De uren-inzet van de persoon die de Compassion-training organiseert; dit kan de projectleider, de docent en/of de procesbegeleider zijn. U kunt uitgaan van ten minste 4 uur voor de organisatie.
- De uren-inzet van de docent(en)/procesbegeleider(s) die de Compassion-training geeft/geven. U kunt uitgaan van 2x2 uur (exclusief voorbereiding).
- De uren-inzet van de mensen die worden getraind. Een aanbevolen groepsgrootte is 10-15 mensen per bijeenkomst. Als richtlijn voor de tijdsinvestering voor de Compassion-training (het Blended Learning Programma Palliatieve zorg bij COPD) kunt u uitgaan van 6 uur per trainee (2 uur e-learning, en 2x2 uur voor de trainingen op locatie, exclusief eventuele voorbereiding).

Deelname aan leerwerkplatform

- interactie op het digitaal leerwerkplatform (naar schatting 10 uur voor de projectleider)
- deelname aan de bijeenkomsten van het leerwerkplatform: naar schatting 10 bijeenkomsten van 2 uur voor de projectleider